

ražniki Avstrije so nam zaprli uvoz od vseh strani. Se celo Ogrri nam ne marajo odstopiti svojih odvisnih zalog. Da torej kljub neugodni letni vsaj za silo shajamo, je izdala cesarska vlada, kakor znano, več odredb, ki določajo uporabo žita, krompirja, masti in drugih pridelkov. Zadnje dni so izšle zopet nekatere nove odredbe, o katerih hočemo naše čitatelje podrobneje poučiti.

Zito in moka.

Glede oddaje odvisnega žita in uporabe žita ali moke za lastno potrebo ali prehrano družine in delavcev smo letos že mnogo pisali, vendar še mnogim ni jasno, koliko žita se sme uporabiti za seme, koliko za hrano družine, koliko za krmo živini in koliko se ga pravzaprav mora oddati oblasti.

Semensko žito. Za seme se sme shraniti od pridelane pšenice, rži, ječmena in ovsa 20%, od koruze 10%.

Koliko se sme uporabiti žita in moke. Za lastno uporabo (prehrano družine) je bilo dosedaj določeno (cesarski ukaz z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176) od začetka žetve do 1. oktobra za osebe, ki opravljajo žetev, 500 gramov žita na dan, za dobo od 1. oktobra do nove žetve pa na dan 366 gramov žita ali 300 gramov moke. To je veljalo dosedaj. Kakor izvemo, pa se bo ta količina žita, ozir. moke, ki jo sme uporabiti ena oseba na dan, zopet nekoliko znižala. Ko dobimo uradno obvestilo, koliko žita in moke se bo smelo v bodoče uporabiti za osebo, bomo poročali ter ob enem tudi podali račun, koliko sme lastnik žita shraniti za lastno uporabo in koliko ga mora oddati. Pač pa se letos v večji meri kot dosedaj upošteva tudi dninarje. Lansko leto so, kakor nam je znano, mnoga okrajna glavarstva dninarje iz števila kmetijskih delavcev črtala. Letos pa se dninarji računajo po sledečem ključu: Ako rabiš celo leto vsaj 180 dninarjev, t. j. ako je eden ali več dninarjev vsaj 180 dni delal pri tebi, se računa tako, kot bi imel skozi celo leto vsak dan enega dninarja na hrani. Ako pa je dneve več kot 365 dni, se računa dve osebi. Za vsakih 365 dni se računa po en dninar.

Po sedaj veljavnih računih bi se torej tako-le računalo: Recimo, posameznik je pridelal 800 kg pšenice, 300 kg ječmena, 500 kg rži in 1200 kg koruze, t. j. skupno 2800 kg žita. Za seme se mu od tega mora pustiti vsaj 560 kg. Ker ima 6 stalnih ljudi na hrani in znašajo dneve na leto 550 dni, se mu računa 6 in 2, t. j. 8 oseb vsak dan. Za vsako osebo si sme obdržati za celo leto 132 kg žita, t. j. 1056 kg. Ako se k temu prišteje 560 kg za seme, znaša količina žita, katere se mu ne sme odvzeti, 1616 kg. Oddati mora po tem račun 1184 kg žita. Ako ima kaj ječmena, naj si istega sam eno četrtino odračuna za krmo živini. Ako bi se torej komu predpisalo preveč žita za oddajo, naj napravi ugovor na okrajno glavarstvo in naj se sklicuje na ta ključ.

Za uporabo živini. Za zboljšanje živinske krme ali pa naravnost za živinsko krmo se sme uporabiti eno četrtino vsega pridelanega ječmena in vse zadnje žito. Glede koruze ni v uradnih določilih nobene omejitve, koruza se torej sme poljubno pokladati svinjam in drugi živini. Nadalje se sme za 1 konja na dan 1 kg ovsa obdržati za krmo.

Čas med novo in staro letino je določen 15. avgust. Od 15. avgusta naprej se splošno računa za uporabo novopridelanega žita; za koruza, fižol in za ajdo pa 1. oktober.

Popisovanje in oddaja žita. Glavnega popisovanja žita še letos ni bilo, ampak se bo vršilo še le meseca oktobra. Dosedaj se je moralo oblasti javiti samo koliko in kedar je posamezni posestnik namlatil ene ali druge žitne vrste. Kakor hitro je kaka vrsta žita omlačena, zahteva oblast, da se odvisna količina istega odda. Važno je pri tem, kako oblast računa, koliko bi se žita pridelalo na 1 hektarju. Letos v poletju je bilo popisovanje obdelanih zemljišč. Na podlagi tega popisovanja (ki pa je skoro povsod skrajno pomanjkljivo in netočno) računa okrajni žitni nadzornik ali komisijonar, koliko žita bi moral posameznik pridelati. Po tem uradnem (ne kmetiskem) računu bi se baje moralo letos pridelati na hektarju (približno 1% orala) njiv 1000 kg žita (pšenice, rži, ječmena, ovsa ali koruze itd.). In na podlagi tega računa se tudi zahteva od posestnika, koliko žita bi moral oddati. Po mnenju kmetijskih strokovnjakov ta uradni račun za letošnjo letino ne odgovarja dejstvom. Niti v najboljši zemlji letos ni prirastlo na 1 hektarju 1000 kg ječmena (t. j. čez 33 mernikov). Da se bodo naši ljudje znali braniti proti previsoki zahtevi odmeri žita, naj vsakdo, ko dobi nalog za oddajo, pismeno sporoči komisijonarju ali žitnemu nadzorniku: koliko in te vrste žita sem pridelal, koliko ga smem shraniti za seme (20 kg od 100 kg), koliko ga rabim do 15. avgusta 1917 za prehrano družine in delavcev (dosedaj 132 kg vsega žita za osebo), koliko ječmena mi gre za krmo živine in koliko ovsa za konje. Ako boš s takim računom dokazal pretiranost uradne zahteve, se ti ne bo godila nobena krivica. V naših krajih je letos zadnji rok za oddajo odvisnega žita 15. december.

Cene. Uradno določene cene za žito (za 100 kg) so letos sledeče: pšenica 38 K, pira 33 K, rž 34 K,

ječmen 32 K, oves 30 K, koruza 26 K, proso 26 K, ajda 28 K, fižol za živež 40 K, fižol za krmo in bob 30 K, leča in grah 50 K, krompir (do 28. febr. 1917) 9 K. V teh cenah je zapopadeno tudi vožnja na železniško postajo ali kraj, kjer se žito oddaja. Kmetisko prebivalstvo je s tem občutno prizadeto, ker mora mnogokrat mnogo ur daleč voziti žito določenemu komisijonarju. Zgubi se mnogo časa ter izvrže dosti denarja. Naj bi se žito na stroške vojnno-žitno-prometnega zavoda spravljalo na določeni kraj!

Mlini. Cesarska namestinja je dala zapreti žrnje in mline. Mline, v katerih so komisije že dognale, koliko žita je v njih, so te dni zopet odprli in mlini so začeli mleti Polovico žita, ki je bilo nakopičenega v mlinih, je oblast zasegla; drugo polovico pa sme lastnik ali odpeljati ali pa ga dati zamleti. Opozorjamo, da je posebno slovensko odposlanstvo bilo pri cesarskem namestniku v Gradcu (glej „Tedenske novice“) in je doseglo, da za polovico žita, ki je ostala kmetu, ni treba več nobenega uradnega dovoljenja za zmletev. Ako si imel v mlinu 400 kg pšenice, ti mora mlinar za 200 kg dati v denarju 76 K in za 200 kg pšenice moke, t. j. približno 158–160 kg moke in 34 kg otrobov. Merice mlinar ne sme jemati! Svoje plačilo za zmletev sme mlinar zahtevati samo v denarju in sicer: od 100 kg pšenice, koruze in ječmena 3 K, pri rži 2 K 70 vin. Ali bodo ostale žrnje zaprte ali se bodo zopet dale na prosto, še do sedaj ni odločeno. Cesarski namestnik je slovenskemu odposlanstvu dne 15. t. m. obljubil, da bo uvaževal želje prebivalstva.

Krompir.

Z ministrsko odredbo z dne 12. avgusta 1916, drž. zak. št. 256, se je za krompir določila najvišja cena in se obenem dalo deželnim in političnim oblastem pravico, da smejo v svrhu preskrbe prebivalstva krompir zaseči in tudi urediti promet s krompirjem.

Določila za okrajno glavarstvo in mesto Maribor. Da se ne bi v Mariboru, industrijskih krajih in drugih krajevnih središčih nakopičilo preveč krompirja in se tako oškodovalo kmetiskega prebivalstva ter da se revnejše prebivalstvo v Mariboru, vojaštvo in razni zavodi ter kraji na deželi, ki pridelajo malo krompirja, do nove žetve leta 1917 preskrbijo s krompirjem, je mariborsko okrajno glavarstvo sporazumno s cesarsko namestnijo, uredilo promet s krompirjem sledeče: V Maribor se sme krompir uvažati samo z dovoljenjem okrajnega glavarstva. Kdor pelje krompir v Maribor brez uradnega dovoljenja, se mu ga sme oblastveno odvzeti ter javno prodati na mariborskem trgu ali mestnem magistratu. V mariborskem glavarstvu so dobile nekatere občine na Dravskem polju nalog, da spravijo tekom tega in prihodnjega tedna gotove množine krompirja v Rače, na Pragarsko ali naravnost v Maribor. Župan mora med občane primerno razdeliti, koliko krompirja mora posameznik oddati. V Račjem se odda krompir trgovcu Jegliču, na Pragarskem trgovcu Čelanu, v Mariboru pa magistratu na Rotovškem trgu. Pravilno se nam ne zdi, da mora posestnik krompir brez odškodnine zapeljati na bližnjo postajo (Rače ali Pragarsko) ali v Maribor. Ker gre večina rekviriranega krompirja za vojaštvo in za mariborsko prebivalstvo, naj bi okrajno glavarstvo posredovalo, da bi dalo vojaštvo na razpolago svoje konje in vozove. Na deželi je sedaj toliko nujnega dela, da je za splošnost ogromna škoda, ako se zapravi dragi čas z vožnjo v Maribor ali na postajo. Cena 9 K za 100 kg je itak nizka, naj bi se torej vsaj pri vožnji oziralo na sedanji položaj na kmetih. Omenimo še, da bo rekviriranje krompirja končano takoj, ko bo Maribor in vojaštvo s krompirjem do spomladi preskrbljeno. Zasebniki smejo v okraju še tudi sedaj za lastno uporabo krompirja nakupiti. Ako pa ga hočejo zapeljati v Maribor ali izven okraja, morajo imeti dovoljenje od okrajnega glavarstva.

V drugih okrajnih glavarstvih, posebno v tistih, kjer se pridelava več krompirja (Ptuj, Ljutomer in Celje), se bo promet uredil na približno enak način, kot za Maribor. Ptujsko okrajno glavarstvo je nedavno, kakor smo že poročali, promet s krompirjem zelo nepravilno uredilo. Nakup in prodajo krompirja je izročilo trgovcem Rosenscheinu, Sonnenfeldu itd. na Bregu in v Ptuj. Kmetje morajo krompir voziti več ur daleč; revnejše prebivalstvo pa mora zopet krompir kupovati pri teh trgovcih, ko bi ga lahko pri sosedu dobilo. Sama nepotrebna zamuda časa! Upamo, da se druga okrajna glavarstva ne bodo ravnavala po vzorcu ptujkega okrajnega glavarstva. — Cena za krompir je za celo deželo enaka (9 K do 28. februarja in 11 K od 28. februarja naprej). Opozorjamo naše ljudi, da se mora vsakemu posestniku pustiti vsaj toliko krompirja, kolikor ga rabi za hrano svoje družine in za pokladanje živini.

Seno.

Vojaštvo rabi velike množine sena in slame. Oblast je torej odredila, da se mora na Stajerskem oddati vsa odvisna množina sena vojaški upravi. A nihče pa te ne sme siliti, da bi moral oddati seno in slamo, ki ga potrebuješ za lastno živino do nove košnje. Oddaja sena in slame je na Slovenskem Sta-

jerskem različno uravnana. V mariborskem okrajnem glavarstvu so bili dosedaj za nakupovanje sena vojaštvu nastavljeni ljudje, ki jih ljudstvo ni maralo in ki se niso držali določenih cen (so plačevali seno veliko nižje, kakor so uradno določene cene). Okrajno glavarstvo je vzelo celo stvar samo v roke in določilo uradne komisijonarje, kakor za žito. Ti nakupovalci so: Kmetijska zadruga v Račah (za desni dravski breg mariborskega sodnega okraja), Ant. Birkmaier v Mariboru (za levi dravski breg), H. Solak v St. Lenartu (za lenarški okraj), A. Geier v Poljčanah (za spodnji del slovenjebistriškega okraja) in A. Kralj v Slov. Bistrici za gornji del slovenjebistriškega okraja. V mariborskem okrajnem glavarstvu ni nihče drugi opravičen kupčevati s senom in s slamo, kakor gorej omenjeni komisijonarji, tudi vojaštvo ne. Kdor pa rabi seno za preživljanje lastne živine, si ga sme prosto nakupiti. Okrajno glavarstvo bo do te dni izdalo na občine natančna navodila glede oddaje sena in določila občine, v katerih komisijonarji nakupujejo seno in slamo. Na približno enak način se bo uredil promet s senom in slamo tudi v drugih okrajnih glavarstvih.

Cene so sledeče: Seno nestisnjeno 15 K; slama: otepi 9 K, s strojem zmlačena 8 K z vožnjo vred. Kdor ima do postaje več kot 8 km, se mu plača za vožnjo 50 v za 100 kg, več kot 12 km 1 K, več kot 20 km 1 K 50 v. Za prešanje se plača 1 K 50 vin. za 100 kg.

Naš hmelj in skrčenje pivoteča

Poslanci Slovenske Kmetске Zveze so se zanimali v zadnjem času radi hmelja in njegovih nasadov, zlasti ker nima nobene cene in ni zanj skoraj nobene uporabe več, ker vlada ne dovoli ječmena za pivovarje. Vprašanje glede hmeljarjev je jako težavno in velikega pomena ravno sedaj, ko se odločijo nekateri posestniki in popipljejo hmelj, češ, da bodo raje sejali žito. Živimo res v dobi, v kateri je prav težavno se potegovati z vso silo zato, da bi vlada dala na razpolago dovolj ječmena za pivovarje, ker rabimo ječmen nujno za človeško hrano. Strokovnjaki trdijo, da se potrebuje za 1 liter piva 250 gramov ječmena, torej skoro toliko, kolikor je dovoljenega žita za osebo in dan. Če je pomanjkanje kruha, se bo de skoro vsak odločil za kruh, ne pa za pivo. Vlada je vendar precej ječmena dovolila za prvo: seveda je množina tako mala, da ni upati, da naši hmeljarji dobro prodajo svoj hmelj. Zato sta se dr. Korošec in dr. Verstovšek posvetovala nalašč s strokovnjaki, jik opozorila na težavno stališče hmeljarjev in zahtevala odkritega nasveta. Reklo se jima je to-le: Savinjski hmelj je tako dobre kakovosti, da ga kmetje morajo na vsak način ohraniti. Izvedenci so se svoj čas že celo izrekli, dasiravno niso prodrli s svojim mnenjem, da presega savinjski hmelj žateškega. Posestniki vzhodno-srednje Stajerske naj hmelj popipajo, ker je manj vreden, a tega bi naj ne storili Savinjsčani. To krizo naj pretrpijo, prišli bodo kmalu po vojski časi, ki bodo hmeljarjem v enem letu pokrili izgube vseh teh slabih let. Takega mnenja so strokovnjaki in mi objavljamo to hmeljarjem, ki si bodo pač po svoji izkušnji sami najlažje uredili svoje gospodarstvo.

Posredovanje glede skorij na Dunaju.

V imenu Slovenske Kmetске Zveze so posredovali poslanci dr. Korošec, Pišek in dr. Verstovšek zaradi nakupovanja skorij (lubja) pri merodajnih mestih v Gradcu in na Dunaju. Ker ni bilo mogoče v deželi doseči povoljne rešitve, se je dr. Verstovšek zadnji teden oglašil na Dunaju v trgovinskem ministru in pri „Leder- und Haute-Zentrale“, kamor mu je nasvetoval še iti referent ministrstva. Iz posvetovanja objavimo glavne točke: Centrala na Dunaju podeli vsakemu dovoljenje za prosto prodajo skorij in čresla. Posamezni posestniki skorij si morajo sami iskati trdnice, na katere zamorejo oddati to blago. Centrala se ne peča s tem. Vse trdnice so baje oskrbljene z blagom za celo leto, tem bolj, ker se vedno manj rabi čresla. Obrti se namreč zmanjšujejo, na drugi strani pa imajo trdnice mnogo ekstrakta. Dr. Verstovšek je očital pri centrali, da so speljali trgovce na led, da so po visoki ceni nakupovali velike množine, a sedaj ni nobene cene za blago. Reklo se mu je čisto po nekršeni navadi: to je „Geschäft“, pri katerem se mnogo zasluži ali pa tudi izgubi. Trgovci mora neki vedno riskirati. Obrazložilo se je tudi, da lahko pride tudi drugi čas, ko bodo trdnice brez vsega blaga in da se bo de od trgovcev in kmetov povračalo trdnkam, na kar se je mirno reklo, da se tega ni bati, češ, da so v navadnih časih skorje po 4 K in maksimalne cene so po 30 K, katerih ne bodo zamogli prekoračiti; za te cene se bo de pa vedno tudi pozneje dobilo blago. Tako stališče zavzema centrala in tega se držijo trdnice.

Iz vsega tega posnamemo, da je preveč blaga nakopičenega in ga trdnice ne rabijo več. Ne preostaja drugega, kakor da svetujemo našim trgovcem in kmetom, ker bi sicer izgubili veliko denarja, da shranjujejo skorje na suhem pod streho. Prepričani

smo, da bode še prišel čas, ko se bodo tvrdke same oglašale. Lesa se ne bode več toliko sekalo, ker ni delavskih moči. Samo paziti je treba, da se skoraj ne pokvari in ne postanejo vsled deža in vlage črne. Poslanec so pripravili storiti vsak korak, ki bi to zadevo s trgovske strani povoljno rešil, toda treba jim je podati nasvete iz trgovskih krogov, kako naj postopajo. Dr. Verstovšek se je obrnil v tej zadevi tudi na hrvaško vlado za odpuščanje. Nasvetujemo pa zlasti trgovcem, ki še imajo velike zaloge, da napravijo posebno vlogo na trgovsko ministrstvo, v kateri pojasnijo svoj položaj in zahtevajo, da se centrala, ki ovira samo promet s surovinami, odpravi. Kako pridejo trgovci s škornji in kmetje do tega, da bi morali centrali plačevati odstotke, dasiravno jim ne preskrbi odjemalcev.

Dopusti vojaških oseb

C. in kr. vojno ministrstvo je zbralo v ukaz določila o dopustih tako-le:

Vsem ozdravljim, zanesljivim osebam moštva, ki odhajajo iznova na fronto, je dovoliti prej osem-dnevni dopust. Pravico dovoljenja imajo: poveljniki nadomestnih čet, v onih slučajih pa, kadar odhaja moštvo na bojišče z oddelki, odhajajočimi tja naravnost iz bolnišnice, poveljniki bolnišnice.

Invalidi.

Invalidom, ki se morajo še zdraviti ali vaditi, je ne glede na to, ali se nahajajo v vojaških ali nevojaških zavodih, možno dovoliti v osebnih zadevah brez oblastvenega dovoljenja najdalje osem-dnevni dopust, v kolikor se po nepotrebnem ne zavleče zdravljenje.

Dopust v nujnih slučajih — sodišče — smrt.

Povabilo k sodišču je službeni spis, ki ne zadeva drugih dopustov. Za to dovoljeni dopust je pa omejiti na neizogibno potrebno dobo. Pravica dovoljenja pristojna poveljnikom nadomestnih oddelkov.

Pri uradno dokazanih prigodih smrti ali obolenja najbližjih sorodnikov (žene, roditeljev, dedov, otrok, bratov in sester) se morejo dovoljevati gažistom (aspirantom), potem osebam moštva dopusti za najdalje osem dni. Pravica dovoljenja pristojna nadomestnim četam in poveljnikom oddelkov.

V posebno nujnih družinskih zadevah, v važnih, eksistence se tikajočih slučajih itd. se morejo dovoliti dopusti tako gažistom, kakor osebam moštva. Izmera osem dni; dovoljuje vojaško poveljstvo.

Ce osem dni ne zadošča, se sme raztegniti tak dopust na 14 dni, a v tem slučaju je izključena ponovna dovolitev 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v dobi 6, oziroma 9 mesecev, določeni za take dopuste.

Ako kdo prosi za dopust v nujnih družinskih zadevah, a je že imel prej 14dnevni dopust „brez posebnega povoda“, mora, kadar prosi, dokazati na verjeten način, da za dobo 14dnevnega dopusta še ni bilo navedenega povoda. V takih zadevah, ki zahtevajo večkratno neistodobno, kratko prisotnost, n. pr. v dedinskih zadevah, notarskih zasliševanjih itd., se vobče ne daje skupen dopust za dobo 14 dni, temveč po potrebi večkrat krajši dopusti. Ako svota teh kratkih dopustov doseže 14 dni, tedaj se nadaljnega 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v določeni dobi 6, oziroma 9 mesecev, ne sme več dati. Prošnje, ki izkazujejo neizogibno potrebo nad 14dnevnega do štiritimesnega dopusta, je predložiti vojnemu ministrstvu, oziroma ministrstvu dež. brambe.

Dopusti iz drugih vzrokov.

Vsem vojaškim osebam, v zaledju vsaj eno leto nepretrgoma aktivno služočim, tudi v vojnih podjetjih itd. delujočim osebam moštva ter osebam, služočim po zakonu o vojnih dajatah, se more z ozirom na vojaško službo dovoliti dopust brez posebnega povoda (tudi razdeljen) za najdalje 14 dni. Ponovno pravico do takega dopusta dosežejo kasneje gažisti še le po 6, moštvo po 9 mesecih. Pravico nodelitve teh dopustov imajo pristojni poveljniki oddelkov.

Moštvo, ki je dobilo take dopuste, izgubi pravico do 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v dobi, določeni za take dopuste na 9 mesecev, ter pravico do „dopusta v sestanku“.

Do teh imajo pravico le gažisti, štabni podčastniki, dalje služočim podčastniki in enoletni prostovoljci. Doba je pri poslednjih 14 dni do 4 tednov, pri gažistih kakor določi zdravnik.

Odhod iz garnizije.

Vsi gažisti (aspiranti) smejo v prostem času oditi iz garnizije. Tudi moštvo sme dobiti vobče enako olajšavo. Ta dovoljenja se dobe pri prijavi (raportu).

Vožni stroški.

Pri vseh dopustih teko neprikrajšane pristojbine, t. j. mož na dopustu ima pravico do vseh pristojbin, tudi novcev za prehrano. Vožne stroške trpi vojaška uprava v le-teh slučajih:

Pri dopustih v smrtnih slučajih itd., v nujnih družinskih zadevah in zadevah, tikajočih se eksistence, pri vseh dopustih v Nemčijo, pri dopustih k

sodnim razpravam, pri invalidnem moštvu in pri dopustih v obdelovanje polja in gozdov. Pri dopustih „brez posebnega povoda“ se kreditirajo vožni stroški le tedaj, ako se nahaja kraj dopusta v drugem območju, kot je ono, kjer se nahaja pristojno vojaško poveljništvo.

Italijansko bojišče.

Dne 14. septembra so Lah na primorski fronti pričeli s sedmo ofenzivo, ki pa jim še do danes ni prinesla zaželenega uspeha, dasiravno so njih žrtve izredno krvave. Edino vzhodno od Gorice so prišli Italijani nekaj kilometrov naprej; njih sunek v smeri proti Trstu pa smo popolnoma zavrnili. Borba, ki je ena najsilnejših cele italijanske vojske in še presega glede silovitosti celo borbo za Doberdobsko planoto, divja od Bovca do morja. Imamo upravičeno upanje, da Lah ne bo prodrl dalje v osrčje slovenske zemlje in ne bo dobil Trsta, saj branijo naše postojanke zopet deli železnega (III.) zbora, med njimi slavni 87. pešpolk.

Naši letalci so zadnje dni večkrat uspešno napadli laška mesta.

Sedma italijanska ofenziva.

Dne 14. septembra so se Lah na celi črti od Tolmina do morja navalili z vso silo na naše tamošnje postojanke. Mi smo že v zadnjem „Slov. Gospodarju“ pisali, da se Lah na primorski fronti pripravljajo na nove navale. Pred 14. septembrom so namreč več dni silovito obstreljevali s topovi naše postojanke na Primorskem. Da bi pa svojo namero kolikor mogoče zakrili, so napadali tudi na južnem Tirolskem.

Prvi dan nove ofenzive so Italijani po silnem artilerijskem ognju pričeli z infanterijskimi napadi. Razvili so se izvanredno srditi boji. Sovražniku se je prvi dan posrečilo, da je na posameznih točkah, posebno vzhodno od Gorice, vdrl v naše prednje postojanke. Sicer pa se je prvi laški naval nesrečil.

Drugi dan (15. sept.) se je bitka nadaljevala z enako silovitostjo kot prvi dan. Na severnem odseku (severovzhodno od Gorice) je sovražnik dosegel majhen pridobitek ozemlja. Zavzel je Grad pri Mirnu ali „Svete Stenge“, kjer so bili naseljeni o. o. lazaristi. Ki so bili pred leti pri Sv. Jožetu blizu Maribora. V ostalem pa je ostala naša primorska fronta nespremenjena. Vjeli smo nad 500 Lahov in uplenili 3 strojne puške. Artilerijski boj pa se je ta dan raztegnil tudi do Krna in Bovca.

Tretji dan so Italijani na Kraški gorski planoti nadaljevali svoje napade noč in dan. Naša fronta je ostala neomajena. Na severnem delu tega ozemlja je po mnogih brezuspešnih sunkih obnemagovala sovražna sila. Najhujša bitka je bila med Lokvico in kraško skupino južno od Doberdobskega jezera. Čeprav je sovražnik ne restanovlil svoje sile proti temu delu fronte, se je odločil boj iz bližine vselej v korist našim četam. Italijanske izgube so, odgovarjajoč veliki množini čet, katere je poslal sovražnik v boj na tako ozkem napadalnem prostoru, skrajno velike, tako je izkrevavelo samo v borbi za imenovani kraški vrh sedem sovražnih polkov. Na fronti severno od reke Vipave notri do Krna je bil artilerijski boj živahniji. Na ozemlju Bovca je sovražnik po močni artilerijski pripravi brezuspešno napadel Vrši. Ravelnik in goro Rombon.

Četrty dan je obnovila tretja italijanska armada napade na celo našo fronto na Kraški gorski planoti. Tudi ta četrti bojni dan so žilavi branitelji obdržali svoje postojanke. Preizkušeni naš 87. pešpolk št. 87 je bil pri Lokvici odlično deležen pri uspešni obrambi proti sovražnemu naskoku. V severnem odseku smo krvavo zavrnili tri napade italijanskih grenadirjev.

Peti dan nove italijanske ofenzive (dne 19. sept.) je bil na Kraški planoti mnogo mirnejši kakor prejšnje dni. Iz ponehujočega napadanja je razvidno, da so Lah že prve dni svoje sedme ofenzive izgubili mnogo svoje napadalne sile. Odbili smo vse sovražne napade.

Naši stražijo Gorico.

Vojni kurat profesor Lovrič piše: Nad našo Gorico stražijo naši junaki; ne puščajo je izpred oči. V njej se ne šopiri Italijan; tega jim ne dopušča! Kralj Vittorio il Trditore (Viktor Izdajalec) je bil nedavno v naši Gorici. Prišel je tih, brez sijaja in sijajnega spremstva. Naši so bili nekaj o tem izvolali in jeli tako krasno škropiti, da je moral kralj Vittorio sredi noči na vrat na nos — pobrati šila in kopita!

Ena sama ognjena črta . . .

Zopet si je izbral sovražnik svoje staro bojišče, Kraško planoto, za pričevanje napadov, pri čemer stremi njegova taktika, kakor v prejšnjih soških bitkah, za tem, da bi prodiral v široki fronti proti skupni kraški črti. Glede ljutosti se da primerjati to

artilerijsko delovanje in infanterijsko jurišanje samo s francosko-angleškimi napadi na zapadni fronti in zadnjimi ogromnimi ruskimi navali. Vsa kraška fronta je ena sama ognjena črta. Po noči in podnevi jurišajo infanterijske kolone v gostih vrstah. V vsakem novem poskusu, da bi se prebila naša črta, nastopajo sveže divizije in ako semintja nastopi odmor, potem pada na avstrijske jarke artilerijski ogenj, ki je stopnjevan do skrajnosti. Branitelji vršijo naravnost nadčloveško delo.

Trstu se Lah ne morejo približati.

Dosedanji potek bitke ni približal Italijanov Trstu prav nič. Stevilni napadi Italijanov podnevu in ponoči so se dosedaj vsi zlomili in naši branitelji držijo vedno trdno Komensko planoto, katero želi sovražnik zavojevati, da bi dosegel z nje Trst. Naj kraško pot do Trsta ob morju je italijansko armadno vodstvo že zdavnaj opustilo, ker tam kljub ljutim bojem ni bilo uspehov in tudi pridobitev. Doberdobske planote ni dala Italijanom ob morju nikake ugodnosti. Tako si iščejo sedaj zopet s svojo ogromno premočjo pot v Trst čez Kras. Komenska planota predstavlja sedaj glavno smer nove ofenzive. Noč in dan brez prestanka jurišajo italijanske množice. Posebno hudo je divjala bitka v južnem odseku, zlasti med razvalinami Lokvice in kope južnozapadno Doberdobskega jezera, kjer se bori naša slovenskoštajerski levi 87. pešpolk (glej avstrijsko uradno poročilo z dne 18. sept.). Na tem 5 km širokem frontnem delu, ki križa soteska Dol, je vodil sovražnik nepretrgoma nove polke v boj. Ako je bil sestreljen kup jurišajočih čet, so se prikazale nemudoma nove rezerve. In mestoma so zamogli Italijani vdreti v naše črte, ali vedno so ostali zmagovalci branitelji, med katerimi so se odlikovali tudi Hrvatje 96. pešpolka iz Karlovea. Težke so izgube napadalcev. Sedem italijanskih polkov je skoro popolnoma poraženih.

Topovi pečejo grozno pesem. — Ljut boj z bodali.

Italijanska artilerija, ojačena z mornariškimi topovi najtežjega kova, obsipa v vsakem odmoru naše kraške postojanke z ognjem in jeklom. Pesem topov je na obeh straneh grozna, strašna. V tem bobnajočem ognju, ki je še toliko hujši vsled udarjajočega kamenja, trpi v prvi vrsti junaški branitelj, ali kakor hitro proderejo sovražne jurišajoče kolone v razbite jarke, jih sprejme uničujoč brz ogenj naših strojnih pušk, ki se pojavijo kar naenkrat iz skritih kavern in skalnatih lisičjih luknj. Vojaki se vržejo na bližajočega se sovražnika s koli in noži, da ga vržejo ob tla v boju moža proti možu. Naši junaki vedo, da se gre za Trst, da se gre za slovensko zemljo. Za vsako ped zemlje se vrši ljut boj z bodali. Vršijo se tako krvavi boji, kakor jih ne pozne svetovna zgodovina. Kri brizga v zrak, bajonet je tukaj glavno orožje. Naši so v bajonetnem boju mojstri. Borba divja s tako srditostjo, da se v ročnem meteu pomandri vse k tlom. Število vjetnikov je na obeh straneh v primeri s številom čet, ki se udeležuje borbe, izvanredno — majhno . . .

Taka je borba za Trst, borba za našo slovensko zemljo . . .

Kako smo odbili prvi laški naval.

(Izvirno poročilo.)

Laško bojišče, 15. sept.

Bilo je prvi dan nove italijanske ofenzive, ko je Italijan primarsiral s svojimi četami proti nam in nas mislili zapoditi v beg. Ali bilo je ravno narobe. Deževalo je ta dan in megla je ležala čez celo polje. Ob 11. uri predpoldne si je začel polentar posebno močno nabijati svoje topove in streljati z vso silo na nas. Streljal je celi dan notri do večera. Gromelo je tako, da je bilo boj. Saj so se tudi naši topovi, ki merijo 30,5 cm, dobro oglašali. Seveda Lah ne gleda na to, če kam zadene ali ne, samo da poka. Včasih pa tudi strelja na posameznega moža, če ga le vidi. Če vidi prazno cigaretno škatljo na cesti ležati, pa tudi že z artilerijo strelja na njo. Nastala je noč. Polentariji so se navečerjali in nas prišli obiskovat v mnogih rojnih črtah. Začele so nas pozdravljati sovražne „muhe“, katere smo kar z rokami odbijali in mahali s kapami, da niso zašle. Seveda naše čete tudi niso rok križem držale. Lah so se morali kmalu zopet vrniti nazaj — Matevž Petelin, mlad slovenski vojak, doma iz Radizela pri Slivnici.

Rusko bojišče.

Na celi ruski fronti od rumunske meje do Pinska izredno krvavi boji. Borba za karpatske prelaze se je na črti Jablonica—Dorna Vatra ponovila z vso ljutostjo. V Bukovini napadajo združene ruske in rumunske čete naše obmejne višinske postojanke s tako premočjo, da se nepristranski vojni poročevalci čudijo, da še morejo naši sploh vzdržati. Severno od Stanislava smo našo fronto premaknili od Zlote Lipe dalje proti zahodu ob reko Narajovko. Blizu iz-